

Pijnbestrijding via intrathecale pomp

Pijnbehandelcentrum

U bent verwezen naar het Pijnbehandelcentrum in verband met uw chronische pijnklachten. De pijnspecialist heeft met u gesproken over pijnbestrijding via een intrathecale pomp. Het doel van een behandeling is minimaal om de pijn te verminderen en uw functioneren te verbeteren door afname van de pijn. Uw pijn verdwijnt vrijwel nooit totaal.

In deze folder leest u meer over de voorbereiding, uitvoering en de resultaten van pijnbestrijding via een intrathecale pomp.

Hoe werkt pijnbestrijding via een intrathecale pomp?

Bij deze manier van pijnbestrijding krijgt u continu een kleine hoeveelheid pijnstillend medicijn toegediend in de rug via een dun slangetje. Dit slangetje is aangesloten op een pomp. Beide worden onder de huid ingebracht.

De katheter wordt ingebracht in de spinale of ook wel intrathecale ruimte. In de rug bevindt zich het wervelkanaal met het ruggenmerg dat omspoeld wordt door het hersenvocht (liquor). Hier omheen ligt het hersenvlies. De ruimte tussen hersenvlies en ruggenmerg is de spinale of ook wel intrathecale ruimte. Als de katheter hier wordt ingebracht heet hij dan ook spinale of intrathecale katheter.

Pijnbestrijding via een intrathecale pomp kan worden overwogen als ernstige pijnklachten niet goed reageren op klassieke middelen zoals: pijnstillers, pijnstillende injecties, operaties en andere therapieën. Ook als er bij andere behandelingen teveel bijwerkingen optreden is dit een behandelmogelijkheid.

De voorbereiding

Uw pijnspecialist beoordeelt of u in aanmerking komt voor een intrathecale pijnbestrijding. Indien u beiden achter de behandeling staat, wordt u aangemeld voor een (proef)behandeling.

Het traject verloopt altijd op dezelfde manier, volgens vaste onderdelen:

Bespreking in team

Na aanmelding wordt uw situatie besproken in het team door de pijnspecialisten en verpleegkundig pijnconsulent(en). Komt hieruit dat intrathecale pijnbestrijding een passende behandeling voor u is, dan krijgt u een uitgebreid intake-gesprek met de verpleegkundig pijnconsulent. Hierna volgt een gesprek met de psychologe van het pijnteam. U vult ook een aantal vragenlijsten in.

Definitief besluit

Na het gesprek bij de psychologe komt u terug op de polikliniek bij de verpleegkundig pijnconsulent. Tijdens dit gesprek wordt, aan de hand van de eerdere gesprekken en de vragenlijsten, definitief besloten of u in aanmerking komt voor intrathecale pijnbestrijding.

Twee operaties

U krijgt twee operaties. Bij de eerste operatie wordt de katheter geplaatst en aangesloten op een uitwendige pomp voor ongeveer vier weken als proef om te kijken of het uw pijn vermindert. Na deze proefperiode wordt de tweede ingreep gepland waarbij de intrathecale pomp onder de huid wordt aangebracht.

Soms wordt besloten om geen proefperiode te doen, maar meteen de definitieve pomp te plaatsen. Dit wordt van tevoren met u besproken.

Neuskweek

Ruim voor de ingrepen wordt er een neuskweek bij u afgenomen om vast te stellen of u drager bent van de *Staphylococcus aureus*. Dit is een bacterie die een ernstige infectie van de wond kan veroorzaken. Als blijkt dat u drager bent van deze bacterie, krijgt u automatisch bericht.

Dit betekent niet dat de ingreep uitgesteld wordt. Wel krijgt u een behandeling met desinfecterende neuszalf en huidzalf. Daarmee wordt de kans dat de bacterie een ontsteking veroorzaakt heel klein.

Informatie over opname

Ongeveer een week voor de ingreep belt de afdeling Opname u op over: de geplande datum, informatie over nuchter blijven, uw medicijnen en de afdeling waar u zich mag melden.

Belangrijk

Gebruikt u bloedverdünnende medicijnen, geef dit dan door aan uw behandelend arts. Hij spreekt met u af of, en wanneer u moet stoppen met deze medicijnen.

Uw andere medicijnen mag u blijven gebruiken zoals u gewend bent. Dit geldt ook voor uw pijnmedicatie.

De griepvaccinatie mag niet plaatsvinden twee dagen voor en twee dagen na de behandeling. Andere vaccinaties, zoals reisvaccinaties, mogen niet plaats vinden twee weken voor en twee weken na de behandeling.

De opname

U wordt voor de behandeling opgenomen op de afdeling kort verblijf. Hier krijgt u een kort opnamegesprek. Vervolgens wordt u in een bed naar de operatiekamer gebracht. U draagt daarbij een operatiehesje.

Op de operatiekamer krijgt u een infuus om u medicijnen te geven als dat nodig is.

Het inbrengen van de katheter duurt ongeveer 15 tot 30 minuten.

Na het inbrengen van de katheter duurt het meestal enkele dagen om de hoeveelheid en samenstelling van de medicatie te bepalen die nodig is om een goede pijnstilling te bereiken. Tegelijkertijd worden de pijnstillers die u al gebruikte aangepast.

De uitvoering

Allebei de operaties vinden plaats op de operatiekamer, onder volledige narcose of sedatie ('een roesje'). U ligt op uw rechterzij tijdens de behandeling.

De eerste operatie: proefbehandeling:

U krijgt een lokale verdoving van de rug. De pijnspecialist plaatst vervolgens een holle naald voorzichtig tussen de ruggenwervels, tot in het wervelkanaal. Als de naald op de goede plaats zit, schuift hij de katheter door de naald in de spinale ruimte van het ruggenwervelkanaal. Zit de katheter ver genoeg, dan verwijdert de specialist de holle naald. De katheter blijft dan achter.

Om te zorgen dat de katheter goed blijft zitten, wordt hij onder de huid geleid naar de flank. Het slangetje wordt vervolgens buiten het lichaam vastgemaakt aan de pomp.

De tweede definitieve behandeling:

Is de uitslag van de vier weken durende proefperiode positief, dan wordt u, enige weken na proefperiode, opnieuw opgenomen. Deze behandeling verloopt grotendeels hetzelfde als de eerste operatie.

Het verschil met de proefbehandeling is dat vervolgens in de onderbuik een snede wordt gemaakt. Dit is om een holte te kunnen maken waarin de pomp precies past. De pomp wordt onder de huid verbonden met de katheter in de rug. Tot slot worden alle verbindingen aangesloten en de wonden worden gehecht.

Na de behandeling

Na de eerste operatie (proefperiode):

Na de operatie wordt u naar de uitslaapkamer gebracht voor extra controles en om bij te komen van de ingreep. U heeft 24 uur bedrust met maximaal twee kussens onder het hoofd. U mag niet rechtop zitten, om de druk op de insteekopening van de katheter te voorkomen. Dit verkleint de kans op lekkage van liquor (hersenvocht). Meestal vindt de eerste week van de proefperiode plaats in het ziekenhuis. Dit heeft te maken met de zorg rondom het plaatsen van de katheter en het instellen van de medicatie. Hierna mag u naar huis. Let op: Tijdens de proefperiode mag u niet uw bovenlijf douchen.

Na de tweede operatie (definitieve behandeling)

Na de operatie wordt u naar de uitslaapkamer gebracht voor extra controles en om bij te komen van de ingreep.

U heeft 24 uur bedrust met maximaal twee kussens onder het hoofd. U mag niet rechtop zitten, om de druk op de insteekopening van de katheter te voorkomen. Dit verkleint de kans op lekkage van liquor (hersenvocht).

Na de plaatsing van de definitieve pomp krijgt u 24 uur antibiotica. Ook wordt er een controlefoto gemaakt om de ligging van de pomp en katheter te kunnen vastleggen.

U mag na vijf dagen weer douchen als de wond droog is. De eerste twee weken raden wij u af om een bad te nemen.

Controles

Na de eerste operatie (proefperiode)

Tijdens de proefperiode komt u, ongeveer 1x per week op controle op de polikliniek bij de verpleegkundig pijnconsulente(n).

Tijdens deze controles wordt de wond verzorgd en het effect geëvalueerd.

Uw hechtingen worden na een dag of 10 verwijderd. Zo nodig wordt, in overleg met uw pijnspecialist, de concentratie van de medicatie aangepast.

Na de proefperiode van 4 weken wordt de katheter weer verwijderd en bespreekt uw pijnspecialist de proefperiode met u.

Door het verwijderen van de katheter kunnen de pijnklachten tijdelijk terugkomen en soms treden er ontweningsverschijnselen op. Uw pijnmedicatie wordt hier zo goed als mogelijk op aangepast.

Na de tweede operatie (definitieve behandeling)

Afhankelijk van de instellingen van de pomp komt u steeds na een aantal weken op de poli voor het vullen van het reservoir van de pomp. De pomp heeft een gemiddelde levensduur van ongeveer zes jaar.

Tijdens de proefperiode én zes weken na implantatie van de definitieve pomp is het van belang dat u zich aan de leefregels houdt (zie Leefregels).

Bijwerkingen

De risico's zijn in principe heel klein, toch kunnen er, ondanks ons zorgvuldig handelen, bepaalde bijwerkingen en complicaties optreden:

- **Infectie:**
De katheter is een lichaamsvreemd voorwerp. Daardoor reageert het lichaam vaak met een infectie. Als u koorts, hoofdpijn en/of pijn in de nek krijgt, neemt u dan direct contact op met het ziekenhuis.
- **Liquorlek:**
Het kan zijn dat langs de katheter in uw rug een kleine hoeveelheid hersenvocht naar buiten lekt. Dat komt doordat de katheter in de ruimte ligt waar het hersenvocht stroomt. Dit kan geen kwaad, maar kan een vervelende hoofdpijn geven.
- **Na beide operaties kunt u last hebben van wondpijn, indien nodig kunt u hiervoor paracetamol innemen.**

Alleen tijdens de proefperiode:

- **Loslaten van de katheter:**
Het kan gebeuren dat bij een onverwachte beweging de katheter losraakt van het infuussysteem of van de pomp. Neem in dit geval zo snel mogelijk contact op met het ziekenhuis of eventueel uw huisarts.

Leefregels

Tijdens de proefperiode én in de eerste zes weken na het plaatsen van de pomp is het van belang dat u zich aan de volgende leefregels houdt. Dit is ter voorkoming van het knikken of verschuiven van de katheter:

- Maak geen plotselinge bewegingen met uw rug of nek;
- Niet bukken, tillen en uittrekken;
- Wring uw lichaam niet in bochten;
- Niet uw armen boven uw hoofd houden;
- Gebruik geen 'papegaai' (middel om jezelf in bed op te trekken);
- Slaap niet op uw buik;
- Houd bij wandelen uw rug zo recht en ontspannen mogelijk. Doe niet meer dan u aankan en bouw langzaam op;
- Ga in/uit bed of auto met een rechte rug;
- Niet fietsen;
- Niet zelf auto rijden;
- Gebruik gewoon uw eigen medicatie tijdens de eerste zes weken, tenzij uw behandeld arts iets anders met u heeft afgesproken;
- Pas op met magneten zoals bij de poortjes in luchthavens.

Leefregels lange termijn

U blijft onder controle voor het vullen van het reservoir van de pomp. Houdt u er rekening mee dat u minstens 1x per drie maanden op controle bij de verpleegkundig pijnconsulent moet komen.

Intrathecale pijnbestrijding geeft een vermindering van het pijngevoel maar de chronische pijn blijft altijd in meer of mindere mate aanwezig. Het is van belang om dit te accepteren om vervolgens zo goed mogelijk met uw klachten om te gaan:

- Doseer uw activiteiten
- Stel prioriteiten en maak een dagindeling
- Stel doelen en maak een plan van aanpak
- Gun uzelf tijd
- Zorg voor voldoende ontspanning
- Doe regelmatig oefeningen en aan lichaamsbeweging

Meer informatie over leven met pijn kunt u lezen in de folder: de pijn-toolkit.

Contact

Het Pijnbehandelcentrum is geopend van maandag tot en met vrijdag, van 8.00 tot 16.30 uur.

Vragen over uw pijnbehandeling kunt u die stellen op het **verpleegkundig telefonisch spreekuur** van 10.45 tot 11.45 uur, telefoonnummer: [0162] 32 70 40.

Voor vragen over uw opname neemt u contact op met de Afdeling Opname, maandag tot en met vrijdag, van 8.30 tot 16.30 uur, telefoonnummer: [076] 595 30 84.

Amphia
Pijnbehandelcentrum
Pasteurlaan 9
4901 DH Oosterhout